

Οί πραγματικοί ένοχοι τής Μικρασιατικής καταστροφής (1922)

«Όποιος ξεχνάει τὸ παρελθὸν εἶναι καταδικασμένος νὰ τὸ ξαναζήσει»

Οί σκοτεινές δυνάμεις θέλουν νὰ ἐξαφανίσουν τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων, ὅπως συνέβηκε μὲ τοὺς Ἐρυθρόδερμους. Γράφει ὁ μητροπολίτης Χρῦσανθος: «Οἱ σύμμαχοι μεγάλες δυνάμεις ἔδειξαν ἀδιαφορία διὰ τοὺς χριστιανοὺς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ βοήθησαν τὸν Κεμάλ. Ἐπῆλθε τὸ 1922 ἡ καταστροφή καὶ τὸ 1923 ἡ ἀνταλαγὴ τῶν πληθυσμῶν καὶ ἡ ἐρήμωσις Πόντου, Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Θράκης καὶ καταστροφή ὅλου τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ ἀρχιστράτηγος στὴ Μικρασιατικὴ καταστροφή Λεωνίδα Παρασκευόπουλος εἶχε κατ' ἀρχάς -ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι συνάδελφοί του- πεποιθήσει ὅτι ἡ Ἄντάντ ἦταν φίλη, ἀπεδείχθη ὅμως τὸ ἀντίθετο. Ἡ Ἄντάντ ἔβλεπε τὸν Ἑλληνικὸ στρατὸ σὰν ἀποικιακὸ σῶμα μισθοφόρων ποὺ ἔπρεπε νὰ δρᾷ ἀνάλογα μὲ τὰ δικά τους συμφέροντα... Καταδίκασαν σὲ ἀδράνεια τὸ στρατό μας, ποὺ δὲν τολμοῦσε ν' ἀμυνθεῖ οὔτε ὅταν δεχόταν ἐπιθέσεις. Ὁ Λ. Παρασκευόπουλος ἔγραφε: «Φοβοῦμαι ὅτι καὶ τὴν Θράκη θὰ χάσωμεν. Ἡ Γαλλία καὶ Ἰταλία εἶναι ἄσπονδοὶ ἐχθροὶ μας, ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ Ἀγγλία πάει πίσω; Σήμερα χρειάζεται τὴν βοήθειά μας, αὔριο θὰ βοηθεῖ τὸν Κεμάλ καὶ θὰ μᾶς δώσει κλωτσιά... Τὰ συμφέροντα τῶν ξένων διαφέρουν... ἀγωνίζονται δῆθεν γιὰ τὸ δίκαιο ἀλλὰ εἶναι σφαγιασταὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ δικαίου... Εἶναι πλέον βάρβαροι κι' ἀπὸ τοὺς Τούρκους...»

Καὶ ἡ Ἀμερικὴ τὸ 1919 συνομιλοῦσε κρυφὰ μὲ τὸν Κεμάλ, ἐνδιαφερόταν γιὰ τὰ πετρέλαια στὸν Καύκασο. Ἡ ἐκστρατεία εἰς τὴν Μ. Ἀσία ἦταν μία παγίδα καὶ ἡ καταστροφή ἦταν συνέπεια τῶν Μεγάλων Δυνάμεων γιὰ τὴν παγκόσμια ἡγεμονία καὶ τὰ πετρέλαια τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Οἱ Σύμμαχοι ποὺ ὑπέγραψαν εἰς τὴν συνθήκη τῶν Σεβρῶν μετὰ ἀπὸ ὀλίγους μῆνες ζητοῦσαν νὰ ἐπανεξετασθεῖ τὸ ζήτημα...

Ἡ Ἑλληνικὴ ὀλιγαρχία μπέρδεψε τὸν πόλεμο τῶν πετρελαίων μὲ τὶς ἐθνικὲς διεκδικήσεις τοῦ μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τὸν παρουσίασε σὰν ἱερὸ ἐθνικὸ πόλεμο τῆς Μεγάλης Ἰδέας, «Πάλι μὲ χρόνια μὲ καιροὺς πάλι δικά μας θᾶναι». Δυστυχῶς καὶ ὁ Βενιζέλος δὲν μπόρεσε νὰ ξεφύγει ἀπ' τὴ φθορὰ ποὺ ἔφερε ἡ ὑποτελεία στὸν ἰμπεριαλισμό. Τὸ ὄνειρο τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος βυθίστηκε στὸ λιμάνι τῆς Σμύρνης τὸ 1922. Ἡ κηδεία του ἔγινε μὲ ταπεινωτικὸ τρόπο στὴ Λωζάνη... Εἰς τὴν συνθήκη τῆς Λωζάνης βρέθηκε ἡ συμβιβαστικὴ λύση γιὰ τὸ μοῖρασμα τῶν πετρελαίων τῆς ἐγγύς Ἀνατολῆς. Ἄς θυμηθοῦμε τὴ φράση τοῦ Περικλέους: **«Πιὸ πολὺ φοβοῦμαι τὰ δικά μας λάθη, παρὰ τὰ σχέδια τῶν ἐχθρῶν μας».**

Τὸ 1919 ἡ Ἑλλὰς ἐκλήθη ἀπὸ τὸ Συνέδριο Εἰρήνης νὰ καταλάβει τὴν Σμύρνην γιὰ νὰ δασφαλίσει τὴν τάξιν. Οἱ Ἕλληνες πίστεψαν εἰς τὴν ἔνωσιν τῆς Σμύρνης

μετά τῆς Ἑλλάδος ... ὑποδέχτηκαν (οἱ Σμύρνιοι) τὸν ἑλληνικὸ στρατὸ μὲ ἐνθουσιασμό καὶ εὐχές «...καὶ γρήγορα στὴν Πόλη».

Οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ Γάλλοι ἐνδιαφέρονταν γιὰ τὴν βιομηχανικὴ ἐπικράτηση εἰς τὴν Μ.Ἀσία, οἱ Ἴταλοι γιὰ νὰ αὐξήσουν τοὺς ὑπηκόους τους, πού ἤδη εἶχαν καταλάβει τὸ νοτιοδυτικὸν τμῆμα τῆς Μ.Ἀσίας. Ἔστειλαν τὸ στρατό μας εἰς τὴν Μ.Ἀσία χωρὶς μελέτην, χωρὶς ἐνδιαφέρον διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς κινδύνους πού διέτρεχε ὁ ἀγῶνας. Ξαναμοίρασμα τῶν μετοχῶν τῆς «Τούρκικς Πετρολέουμ». Ἡ Γαλλία ἤθελε νὰ ἐξασφαλίσει τὸ 25% προσφέροντας τὶς ὑπηρεσίες της εἰς τὴν Ἀγγλία πού εἶχε ἤδη τὸ 75%. Τελικὰ ἡ Ἀμερικὴ τῆς ἄρπαξε τὸ 25% μὲ τὸ δίκαιο τοῦ ἰσχυροτέρου πού συνεχῶς μεγάλωνε, γιὰ νὰ φθάσει σήμερα νὰ ἔχει πάνω ἀπὸ τὸ 50% τῶν πετρελαίων τῆς Μέσης Ἀνατολῆς.

Τὸ ἱμπεριαλιστικὸ στρατόπεδο μετερτάπη σὲ πεδίο μάχης ἀνάμεσα στὰ μέλη του καὶ αὐτὸ βοήθησε πολὺ τὴ νίκη τοῦ Κεμάλ. Πρῶτα ἦταν τὰ πετρέλαια, μετὰ τὰ λιμάνια ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπαναστατικὸς ἀναβρασμὸς πού ἐπικρατοῦσε στὶς ἴδιες χῶρες τῶν Μεγάλων Δυνάμεων. Ἔπρεπε νὰ βροῦν μία χώρα πού θὰ ἐξασφάλιζε τὴν τάξη στὴν Τουρκία, ἔτσι διάλεξαν τὴν Ἑλλάδα (ἂν καὶ ἡ ἀπόφαση αὐτὴ ἦτο ἀγγλικῆς θέλησης).

Ἡ Ἑλλάδα μὲ τὴν ἐκστρατεία αὐτή, σήκωνε βάρη πολὺ μεγαλύτερα ἀπ τὴν ἀντοχή της. Ὁ Βενιζέλος στέλνοντας τὸν στρατὸ στὴν Μ.Ἀσία, ἔστω καὶ χωρὶς τὴν διασφάλιση τῶν ἑλληνικῶν διεκδικήσεων πίστευε ὅτι θὰ δημιουργοῦσε τετελεσμένο γεγονός, νὰ τὸ ἐπιβάλλει στοὺς συμμάχους. Ὑπερτίμησε τὴν ἀξιοπιστία τοῦ «φιλελληνισμοῦ» τῶν συμμάχων καὶ ἔπρεπε νὰ δεῖ ὅτι δὲν εἶχε σίγουρη τὴν βοήθειά τους, ἀλλ' οὔτε καὶ τὴν οὐδετερότητα ἀπὸ μέρους της. Ὑποτίμησε καὶ τὸν δυναμισμό τοῦ τουρκικοῦ ἔθνους. Τέλος δὲν ὑπολόγισε τὸ ἀδύνατον τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐπιβάλλει καὶ νὰ ἐλέγχει τὴν κατάσταση στὴν Τουρκία. Ὁ στρατός μας ἔκανε τὸ χρέος του στὸ ἀκέραιο, ὅσο πίστευε πὼς πολεμάει γιὰ μία δίκαιη Ἑλληνικὴ ὑπόθεση.

Ὁ Κεμάλ ἔφερε εἰς φῶς νέα στοιχεῖα στὸν ἀπολογισμό πού ἔκανε στὴν Ἔθνοσυνέλευση τῆς Ἄγκυρας τὸ 1927. Εἶπε ὅτι τὸ 1919 οἱ Ἀμερικάνοι, Γάλλοι, Ἄγγλοι ἀνεγνώρισαν τὸ ἐθνικὸ τουρκικὸ κίνημα καὶ διαβεβαίωναν ὅτι θὰ τὸ βοηθοῦσαν. Ἡ Ἀγγλία παίζει τὸ αἰώνιο παιχνίδι της σὲ δύο ταμπλώ. Ἄν πετύχαινε ἡ Ἑλλάδα στὴν Μ.Ἀσία θᾶχε καλὸ σύμμαχο τὴν Ἑλλάδα, ἂν νικοῦσε ὁ Κεμάλ δὲν θᾶχε κομμένες γέφυρες γιὰ τὴν συνεργασία της μὲ τὴν Τουρκία. Τὸ ἴδιο παιχνίδι ἔπαιζε ἡ Ἀγγλία στὴν ἀρχὴ μεταξὺ σουλτάνου Φερίτ καὶ Κεμαλικοῦ κινήματος. Ἐνίσχυε τὸν Φερίτ πασᾶ, καὶ συγχρόνως βοηθοῦσε καὶ τὸν Κεμάλ. Τὸ πλέον σημαντικὸ παιχνίδι ἔπαιξε ἀθόρυβα ἡ Ἀμερικὴ, στέλνοντας τὸ 1919 τρεῖς μῆνες πρὶν τὴν ἀπόβαση τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ἀντιπροσωπεῖα στὸν Κεμάλ καὶ ἀναγνώρισαν τὸν ἀγῶνα του. Οἱ Γάλλοι πού φοβήθηκαν μὴν ὑστερήσουν καὶ ἀδικηθοῦν ἔτρεξαν νὰ δώσουν στὸν Κεμάλ «γῆν καὶ ὕδωρ».

Λίγες ὥρες πρὶν τὴν ἀπόβαση τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, ὁ Ἴταλὸς διοικητὴς τῶν φυλακῶν Σμύρνης ἐλευθέρωσε τοὺς φυλακισμένους γιὰ νὰ δημιουργήσουν

λεηλασίες κλπ. 16 Ίουνίου 1919 οί Τοῦρκοί ἀντάρτες ἀνακαταλάβανε τὸ Ἀϊδίφι καὶ σὲ λίγες ὥρες ἔγινε στάχτη. Σφαγὲς ἀμάχων βιαιότητες, πεταλώματα στρατιωτῶν καὶ θηριωδίες τοῦ Γιουρούκ Ἀλῆ ποὺ ἔκοβε ρῶγες ἀπ' τὰ στήθη τῶν κοριτσιῶν γιὰ νὰ κάνει κομπολόϊ. Τὰ συνθήματα εἶχαν βρεῖ τὸ κατάλληλο ἔδαφος: «Θάνατο στοὺς ἄτιμους Ἕλληνες, σφάζετε, ἐξοντῶστε τους, στίς γυναῖκες κάντε ὄ,τι θέλετε».

Εὐθύνη μεγάλη ἔχουν καὶ οἱ Ἴταλοὶ ποὺ ἐπέτρεψαν εἰς τὰ τουρκικὰ στίφη νὰ διέλθουν ἀπ' τὶς γέφυρες τοῦ Μαιάνδρου καὶ νὰ μεταβάλλουν τὴν πόλιν σὲ νοκροταφεῖον. Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς δέσμιος τῶν Ἄγγλων δὲν εἶχε τὴν ἐλευθερία νὰ κινηθεῖ οὔτε ἀμυντικά. Γιὰ κάθε κίνησή του ἔπρεπε νὰ περιμένει τὴν ἔγκριση τῶν Ἄγγλων, ποὺ μποροῦσαν ν' ἀποκόψουν τὶς πηγὲς ἀνεφοδιασμοῦ καὶ νὰ ἐπιβάλλουν τὴν ὀριστικὴ λύση τοῦ ζητήματος χριστιανῶν καὶ Τουρκίας, τότε ποὺ ὁ Κεμάλ ἦτο ἀδιοργάνωτος καὶ κλονιζόταν ἀπὸ στάσεις. Οἱ σύμμαχοι βοηθοῦσαν τὸν ἐμφύλιο σπαραγμὸ τῶν Ἑλλήνων στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Ἑλλάδα ἔγινε ἄβουλο ὄργανο τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς τοῦ Ἀγγλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καὶ ἔφερε τὸν ὄλεθρο σ' ὀλόκληρο τὸ γένος.

Τίνος ἔργο ἦταν οἱ ἐκλογὲς τοῦ 1920; Οἱ ξένες προπαγάνδες ἔδρασαν μὲ τὸ «διαίρει καὶ βασίλευε», ὁ Βενιζέλος εἶχε ὑποσχεθεῖ ὅτι μετὰ τὴν συνθήκη μὲ τὴν Τουρκία θὰ γίνουν νέες ἐκλογές. Οἱ ἀντιβενιζελικὴ παράταξη ζητοῦσε ἐκλογὲς καθῶς καὶ ἡ λαϊκὴ ἀγανάκτηση. Οἱ Ἄγγλοι χρησιμοποίησαν τὴν Ἑλλάδα γιὰ νὰ εἰσβάλλουν στὴν Τουρκία, τώρα κινδύνευαν μὲ μία Ἑλλάδα ἴσως «γαλλόφιλη» ἢ «λιγώτερο ἀγγλόφιλη», εἶχαν στοιχεῖα ποὺ ἔδειχναν τὶς φιλίες βενιζελικῶν μὲ Γάλλους. Μποροῦσαν οἱ Ἄγγλοι νὰ βασίσουν στὴν δουλικότητα τῶν ὑπηρετῶν τῆς ἐκπεσούσης γερμανικῆς αὐτοκρατορίας. Οἱ Γάλλοι τὸ 1917 βεβαίωσαν τὸν Τσάρο νὰ μὴν ἀνησυχεῖ γιὰ τὴν ἐκθρόνιση τοῦ βασιλέως Κων/νου γιὰτὶ δὲν θὰ βοηθήσουν τὸν Βενιζέλο καὶ τῆς Ἑλληνικῆς φιλοδοξίας. Ὁ Ἄγγλος προθυπουργὸς ὑποσχόταν ἀκόμη καὶ δάνειο νὰ δώσει στὴν Ἑλλάδα... φυσικὰ μόνο στὰ λόγια.

Ὁ Βενιζέλος μετὰ τὶς ἐκλογὲς ἔφυγε στὸ ἐξωτερικὸ δὲν ἔμεινε ν' ἀγωνιστεῖ. Οἱ διάδοχοι τοῦ Βενιζέλου ἔσκυβαν τὸν αὐχένα στὸν κάθε ἀφέντη, φτάνει νὰ τοὺς στηρίξει στὴν ἐξουσία. Ὁ ἐξόριστος βασιλεὺς Κων/νος γράφει τὸ 1918 στὸν κουνιάδο του Γουλιέλμο αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας νὰ τὸν βοηθήσει νὰ ἐπανεέλθῃ στὸ θρόνο του, μὲ τίμημα τὴν πιστὴ ἐξυπηρέτηση τῶν γερμανικῶν συμφερόντων. Καὶ ἀπὸ ἄλλα μυστικὰ ἔγγραφα τῶν ἀρχείων τῆς Βιέννης φαίνεται ὅτι ὁ Ἕλληνας βασιλεὺς πληροφοροῦσε τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος μας...

Τὸ ἔτος 1921 γίνεται ὀλόπλευρη στροφή τῶν συμμάχων πρὸς τὴν Τουρκία ἀφοῦ ὁ Κεμάλ ὄλο καὶ ἐθριάμβευε. Στὴν Κιλικία ὁ Νουρευτὶν πασᾶς κατανίκησε τοὺς Γάλλους. Ὁ ἐκπρόσωπος τῶν γαλλικῶν μονοπολίων Φραγκῖσκος Μπουγιὸν ἔκλεισε μακροχρόνιες συμφωνίες μὲ τοὺς Τούρκους γιὰ ἐπιχειρήσεις, μεταλλεῖα, σιδηροδρόμους, λιμάνια, σχολεῖα κλπ. Πῶς ν' ἀφήσουν λοιπὸν τὸν Ἑλληνικὸ στρατὸ νὰ δεῖ προκοπή; Τότε ἡ γαλλικὴ διάνοηση, ὁ Φαρῆζ καὶ Πιέρ Λοτί, ἔγρα-

φαν ὕμνους γιὰ τὴν Τουρκία καὶ ὕβρεις γιὰ τὴν Ἑλλάδα: «Οἱ βρωμορωμιοί, οἱ ἐκμεταλλευτές ραγιαδες, ἡ μάστιγα τῆς Ἀνατολῆς, τ' ἀποθηριωμένα κτήνη...»

Οἱ στόλοι καὶ τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα τῶν πρώην συμμάχων τῆς Ἑλλάδος τῶρα κουβαλοῦσαν στὸν Κεμάλ ὄπλα... Χρυσὲς δουλειὲς ἔκαναν οἱ ἔμποροι τοῦ θανάτου. Μὲ τέτοιες ἐξελίξεις δὲν εἶχε νόημα ἡ συνέχιση τῆς ἐκστρατείας, ἕνα μέτωπο 600 χιλιομέτρων παντοῦ ἀσθενές. Οἱ ἐφημερίδες χτυποῦσαν τὸν Βενιζέλο καὶ ἔγραφαν ὅτι πρέπει ὁ στρατός μας νὰ γυρίσει πίσω. Ἡ κυβέρνηση Γούναρη δίδει μακάβρια διαταγή: «Ἐμπρὸς γιὰ τὴν Ἄγκυρα». Τὸ σφάλμα τοῦ Βενιζέλου ἦταν πὼς ἔχασε τὴν εὐκαιρία ποὺ δόθηκε τὸ 1920 νὰ διαπραγματευθεῖ μὲ τὸν Κεμάλ καὶ νὰ σώσει τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν ἑλληνισμό τῆς Μ.Ἀσίας.

Πρὶν τὴν κατάρευση τοῦ Μικρασιατικοῦ μετώπου ἡ Ρωσσία ἤρθε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν γραμματέα τοῦ «σοσιαλεργατικοῦ κόμματος» Ἰωάννη Κορδάτο καὶ εἶπαν ὅτι ἡ Ρωσσία εἶναι πρόθυμη νὰ βοηθήσει. Πρῶτα θὰ παύσει νὰ βοηθεῖ τὸν Κεμάλ καὶ δεύτερο θὰ ἀσκήσει ἐπιρροὴ νὰ αὐτονομηθεῖ μία παραλιακὴ ζώνη τῆς Μ.Ἀσίας ὅπου κατοικοῦν πολλοὶ χριστιανοί. Γιὰ νὰ ὑποστηρίξει αὐτὸ ἡ Ρωσσία ζήτησε ὡς ἀντάλλαγμα τὴν ἀναγνώριση τῆς (=σύναψη διπλωματικῶν σχέσεων). Ὁ σοβιετικὸς ἀπεσταλμένος δήλωσε ὅτι εἶχαν ἀποδείξει πὼς ἡ Τουρκία, μὲ Κεμάλ ἢ χωρὶς Κεμάλ, θὰ προσανατολιστεῖ πρὸς τὴ Δύση. Ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνηση εἰδοποιήθηκε ἀλλὰ δὲν ἔδωσαν ἀπάντηση!!

Ὅταν τὰ ρωσσικὰ στρατεύματα μπῆκαν στὴν Τραπεζοῦντα (Ἀπρ.1916) ἀνέθεσαν τὴ διοίκηση τῆς χώρας στὸν ἀρχιερέα Χρύσανθο καὶ ἔγινε αὐτόνομο κράτος μὲ κοινὴ διοίκηση Ἑλλήνων καὶ Μουσουλμάνων. Τὸ 1917 ὁ Ρωσσικὸς στόλος βομβάρδισε τὴν πόλιν τοῦ Πόντου Κοτύωρα, οἱ Ἕλληνες φεύγοντας τὴν Τουρκικὴ τυραννία ὥρμησαν εἰς τὰ πλοῖα, οἱ Ρῶσσοι -ἐν ἀντιθέσει μὲ τοὺς «συμμάχους» μας ποὺ τὸν Αὐγούστο τοῦ 1922 στὴ Σμύρνη, ἔβλεπαν τὴν πυρπόληση πόλεως καὶ ἀδιαφοροῦσαν κυνικῶς διὰ τὶς σφαγές- περιέσωσαν εἰς τὰ πλοῖα τοὺς 3000 περίπου Ἑλλήνων.

Τὸν Αὐγούστο τοῦ 1922 οἱ «προστάτιδες δυνάμεις» μὲ στόλο 32 μεγάλων караβιῶν ἔβλεπαν τὸ δρᾶμα τῆς καταστροφῆς, κινηματογραφῶντας τὴν ἐξολόθρευση καὶ ρίχνοντας ζεστό στοὺς Μικρασιάτες καὶ σπάζοντάς τους τὰ χέρια νὰ μὴ ἐπιβιβαστοῦν στὰ πλοῖα. Ἡ θάλασσα γέμισε πτώματα σφαγέντων ἢ πνιγέντων.

Τέλος τοῦ πρώτου μέρους.